

Tariffpolitisk program 2021 – 2025

En solidarisk og rettferdig tariffpolitikk

Skolenes landsforbund kjemper for en offensiv, solidarisk og rettferdig tariffpolitikk som fremmer gode, trygge arbeidsvilkår, full sysselsetting og sosial utjevning. Vi arbeider for at det skal lønne seg å ta utdanning, og at lønnsnivået i offentlig sektor må sikre god rekruttering. Vår faglige strategi er basert på fagbevegelsens felles kamp for kollektiv lønnsdannelse og faglige rettigheter.

Kampen mot en økende bruk av lokal lønnsdannelse i offentlig sektor må intensiveres. Lokal lønnsdannelse virker splittende i arbeidsmiljøet, er ikke forenlig med en solidarisk lønnspolitikk og svekker grunnlaget for god kvalitet i offentlig sektor. Skolenes landsforbund vil søke allierte i vår motstand mot lokale og individuelle lønnsforhandlinger. Mer enn noen gang er det viktig at vi tilkjemper oss reelle tvistemuligheter i alle tariffavtaler.

Skolenes landsforbund arbeider for:

- sentrale kollektive tariffavtaler der lønnsstillingene i sin helhet fordeles sentralt.
- en sentral arbeidstidsavtale for ansatte i barnehager og skole og med streikerett i forbindelse med avtaleinngåelsen.
- å sikre en nasjonal styring av fellesskolen ved å kreve at forhandlingsansvaret for skoleverket blir tilbakeført til staten.

Stillingsvern

Skolenes landsforbund går imot alle forsøk på å svekke arbeidstakernes stillingsvern, og arbeider for å styrke stillingsvernet til grupper som etter dagens lovgivning har et svakt stillingsvern. Vi vil reversere svekkelsene i arbeidsmiljøloven og stramme ytterligere inn på mulighetene for tilsetning i vedvarende vikariater, midlertidige stillinger og uønskede deltidsstillinger. Skolenes landsforbund vil styrke ansiennitetsprinsippet ved oppsigelser og overtallighet. Skolenes landsforbund er imot privatisering av opplæringssektoren.

Kompetansekravene kombinert med tvungen masterutdanning vil føre til at det vil bli vanskelig å skaffe seg en full lærerstilling. Vi risikerer at mange lærere i framtiden må ta til takke med en deltidsstilling. Skolenes landsforbund vil derfor gjeninnføre allmennlæreren, i tillegg til eksisterende masterutdanning.

Skolenes landsforbund arbeider for:

- å lovfeste retten til heltidsstilling.
- å styrke retten for morsmålslærere til å utvide kompetansen sin for å sikre dem fortsatt lærerjobb ved overtallighet.
- at arbeidsformidling igjen skal bli et offentlig ansvar.
- et forbud mot vikarbyråer.
- å gjeninnføre allmennlærerutdanning.
- å fjerne kompetansekravene.

Lønn

Skolenes landsforbund krever høyere lønn for alle organiserte arbeidstakere i utdannings- og oppvekstsektoren. Kompetanse, ansiennitet, ansvar og funksjon skal være utslagsgivende for lønnsfastsettelsen. Kompetanselønnsystemet må videreføres og forsterkes. Lik utdanningslengde skal gi lik lønn. Bransjegendkjente utdanninger og sertifiseringer innen yrkesfag skal verdsettes på lik linje med universitets- og høyskoleutdanning med tilsvarende lengde.

Skolenes landsforbund er for kollektiv lønnsdannelse, og går imot at lønnsdannelsen skal foregå lokalt.

Skolenes landsforbund vil arbeide for at alle medlemmer får tilnærmet lik lønnsutvikling over tid og går imot lønnsystemer og avlønning basert på prestasjonsvurderinger og andre subjektive kriterier.

Skolenes landsforbund vil bekjempe et kjønnsdelt og etnisk delt arbeidsliv. Ett av de viktigste virkemidlene i denne kampen er likelønn. Konkurransetsetting, bruk av kontraktører og vikarbyråer svekker så vel tjenestene som arbeidstakernes rettigheter til trygge og gode tilsetnings-, lønns- og arbeidsforhold. I den grad det kan forekomme bruk av innleide vikarer, må det sikres reelt like lønns- og arbeidsvilkår inklusive pensjonsvilkår.

Skolenes landsforbund er imot all form for sosial dumping. Skolenes landsforbund vil motsette seg veksling av tid mot lønn. Arbeidstakers påloggings-ID og annet privat utstyr og private kundeforhold skal ikke benyttes før avtale om kompensasjon er omforent lokalt.

Skolenes landsforbund arbeider for:

- at formell videreutdanning som ikke gir uttelling i kompetanselønnsystemet og realkompetanse også skal gi økonomisk uttelling.
- at lærerlønna heves til minimum gjennomsnittlig OECD-nivå.
- økte sentrale funksjonstillegg.
- at arbeidstakerne skal sikres full lønns- og tidskompensasjon for all etter- og videreutdanning.
- at lærere som må kvalifisere seg på nytt gjennom Kompetanse for kvalitet skal ha alle utgifter dekket av arbeidsgiver. Stipend- eller vikarordning bestemmes av den enkelte lærer.
- full åpenhet om lønnsfastsettelse på alle nivåer. Forhandlingsprotokoller og resultater skal være fullt ut kjent for alle arbeidstakerne i en virksomhet.
- å motvirke at den faglige kampen blir erstattet av en usolidarisk lønnskamp mellom ulike arbeidstakergrupper.
- at flere fagbrev fører til lønnskompensasjon.
- at all fagskoleutdanning skal likestilles med høyere utdanning i kompetansesystemet.
- risikotillegg for pedagoger i fengselsundervisning.
- lokal konfliktrett ved lokale forhandlinger.

Studiefinansiering

Skolenes landsforbund har fullstipendiering som et langsiktig mål for studiefinansiering i høyere utdanning. Skolenes landsforbund krever at staten bidrar til oppbygging av tilstrekkelig antall studentboliger til en husleie som er i samsvar med studiestøtten.

Skolenes landsforbund arbeider for:

- at studiefinansieringen gir høye stipendandeler og lav, politisk styrt studielånsrente.
- at offentlig ansatte skal få avskrevet studielån etter antall år i offentlig tjeneste.
- at studielånsrenta alltid skal være under markedsrenta.
- at studielån og -stipend må dekke 12 måneder per år.

Medbestemmelse og demokrati i arbeidslivet

Skolenes landsforbund vil verne om den norske modellen i arbeidslivet ved å sikre trepartssamarbeidet. Arbeidsgiveransvaret må ikke pulveriseres gjennom delegering.

Den norske modellen må bygges på tillit. Skolenes landsforbund ønsker å erstatte kontroll- og rapporteringsregimet New Public Management (NPM) med en tillitsreform i offentlig sektor.

Skolenes landsforbund vil arbeide for tariffavtaler og partsforhold for alle medlemmer. Skolenes landsforbund vil motarbeide at avtaler medfører overføring av makt til arbeidsgiver. Vi aksepterer heller ikke at det opprettes stillingsgrupper som ikke er godkjent av partene.

Godt tillitsvalgtarbeid er nødvendig for utviklingsarbeidet i arbeidslivet. Tillitsverv skal kunne utføres i arbeidstiden.

Internasjonale handelsavtaler må ikke inneholde noen liberaliseringer som svekker faglige rettigheter, miljøstandarder eller forbrukerrettigheter. Avtalene må ikke inneholde klausuler som binder opp framtidige regjeringer, og avtalene må ikke inneholde aksept for at investorer skal få egne tvistesystemer der de kan kreve erstatning for mulige konsekvenser av demokratisk vedtatte lover.

Skolenes landsforbund arbeider for:

- en tillitsreform i offentlig sektor.
- at hovedavtalene skal sikre alle arbeidstakere rett til opplæring i arbeidslivets lover og avtaler og medbestemmelse på den enkelte arbeidsplass gjennom fagforeningene.
- at alle fagforeninger skal ha rett til tillitsvalgt på arbeidsplassen, uavhengig av antall medlemmer.
- at retten til å ha tillitsvalgt må gjelde på et hvert nivå der beslutningsmyndigheten utøves.
- at hovedavtalene må sikre reell likeverdighet mellom partene.
- å fjerne lærerspesialistordningene.
- at arbeidsforholdene legges bedre til rette for tillitsvalgte, og at faste frikjøpsordninger bedres.
- at det gis mulighet til å avholde klubbmøter i arbeidstiden på skolen.
- at hovedavtalene skal gi muligheter for sanksjoner overfor arbeidsgivere som ikke etterlever medbestemmelsesordningene.
- at norske myndigheter tar initiativ til å endre EØS-avtalen slik at den ikke kan gripe inn mot norske tariffavtaler eller mot norsk lovgivning av betydning for arbeidstakernes rettigheter i arbeidslivet. Dersom dette ikke er mulig, må avtalen sies opp og erstattes med mer ordinære handelsrelasjoner mellom Norge og EU.

Arbeidstid

Skolenes landsforbund går inn for å tariffeste at daglig arbeidstid er 7 ½ time, med mindre annet er fastsatt i særavtale (jf HTA kap 1 §4.2).

Skolenes landsforbund går mot alle forsøk på å fjerne normalarbeidsdagen som et lovfestet prinsipp i arbeidslivet. Rammene for normalarbeidsdagen og rammene for gjennomsnittsberegning av arbeidstid er allerede for vide i dagens arbeidsmiljølov.

Kampen mot ufrivillig deltid må intensiveres.

Departementet må utvikle klare rammer for hva som skal rapporteres og hvordan. Dette for å motvirke at alle de ulike styringsnivåene utvikler egne byråkratiserende rapporteringsrutiner.

Skolenes landsforbund mener at alt arbeid med elever som har som hensikt å oppfylle mål i læreplaner eller IOPer skal defineres som undervisning. Skolenes landsforbund er imot skjulte lesepliktøkninger gjennom at lærernes arbeidsoppgaver blir omdefinert fra undervisning til annet arbeid.

Reduksjon av de høyeste lesepliktene prioriteres. Leseplikten i grunnskolen 1.-7. trinn settes lik 885-øvrige fag (utgjør 3 t pr uke), i 8.-10. klasse reduseres leseplikten i alle fag med 2 timer. Skolenes landsforbund arbeider for at lærere som utfører kontaktlærertjeneste for elevene får redusert årsrammen for undervisning med minimum 57/76 årsrammetimer.

Praktiske estetiske fag, som kunst og håndverk ønsker å likestilles med mat og helse, som har en årsramme på 635 timer. Antall elever per gruppe bør ikke overstige 15 elever.

Skolenes landsforbund går inn for at ansatte i utdannings- og oppvekstsektoren skal ha en tariffestet rett til betalt permisjon for faglig utvikling. Omfanget må være minst et halvt år sammenhengende og gjentas med jevne mellomrom i yrkesløpet.

Skolenes landsforbund arbeider for:

- at barnehagelærere må ha styringsrett på egen planleggingstid.
- 6 timers arbeidsdag/30 timers uke med full lønnskompensasjon, og for undervisningspersonell tilsvarende årsrammereduksjon.
- at arbeidstidsforkortelser må utformes slik at de fører til bortfall av ufrivillig deltidsarbeid og gir plass for flere sysselsatte.
- at arbeidstidsordninger skal være fastsatt i kollektive avtaler eller i lov.
- at arbeidstakerne får økt kontroll over egen arbeidstid.
- avbyråkratisering av undervisningsarbeidet.
- å videreføre systemet med maksimal undervisningstid (lesepliktsystemet) i grunnopplæringen.
- en vesentlig reduksjon av undervisningstimene.
- at fellestid skal brukes til undervisningsfremmende tiltak og krever at lærernes innflytelse over bruken av denne tida styrkes.
- at assistenter, miljøarbeidere, miljøterapeuter, tegnspråktolker, førskolelærere og andre med tilsvarende arbeidsoppgaver, skal få rett til økt planlegging- og veiledningstid lagt inn i sine stillinger gjennom sentrale avtalebestemmelser.

- at andre ansatte med elevrettede oppgaver skal få rett til økt planleggings- og veiledningstid lagt inn i sine stillinger gjennom sentrale avtalebestemmelser.
- at nyutdannede lærere får redusert undervisningstid med rett til veiledning de to første årene de er ansatt, samt at veilederen også får tilsvarende reduksjon i sin leseplikt uten tilsvarende økning i arbeidstid på skolen.
- at lærere i voksenopplæringen sikres samme rettigheter som øvrig undervisningspersonale i skoleverket.
- å lette tegnspråktolkenes arbeidssituasjon og krever 2-tolksystem i teoretiske fag og en sentral arbeidstidsavtale som innebærer tid til for- og etterarbeid.
- et større innslag av andre profesjoner i skole og barnehage for å ivareta sosialpedagogiske utfordringer.
- at kontaktlærere skal få lavere årsramme.
- at leksehjelp skal regnes som undervisning.

Arbeidsmiljø

Skolens landsforbund ønsker å bidra til utvikling av et mer inkluderende arbeidsliv. Rettsikkerhet, trygghet, trivsel, gode vilkår for utvikling, gode vilkår for samarbeid, aktiv og reell medinnflytelse i arbeidet, samt en aktiv seniorpolitikk er elementer som hver for seg og sammen legger grunnlag for et inkluderende arbeidsliv. Gode, demokratiske ledere er vesentlig i arbeidet for et mer inkluderende arbeidsliv. HMS-arbeidet må gis høyere prioritet.

Ansattes rettsvern oppleves svekket på grunn av praktiseringen av opplæringslovens § 9A. Vi ønsker å bruke trepartssamarbeidet for å utvikle en veileder overfor personalet i slike saker.

Skolens landsforbund arbeider for:

- å styrke ansattes rettsvern.
- å styrke helse-, miljø og sikkerhetsarbeidet ved den enkelte arbeidsplass. Opplæring i og bevisst bruk av avvismeldesystemet inngår som en viktig del av dette.
- at skader grunnet vold mot arbeidstaker under utøvelsen av yrket, skal gi yrkesskadeerstatning.
- at alle typer belastningssykdommer av psykisk eller fysisk art som er påført i arbeidssituasjonen eller på grunn av dårlig inneklima skal gis yrkesskadeerstatning.
- at arbeidsgiver skal være ansvarlig for rettsikkerheten og oppfølging av de involverte dersom arbeidstakere utsettes for skade, vold eller annen kriminalitet relatert til arbeidssituasjonen.
- at bemanningsnormen i barnehagene skal gjelde for hele åpningstiden.

Seniorpolitikk

Skolens landsforbund krever en god seniorpolitikk med mulighet for personlig utvikling for alle grupper i utdannings- og oppvekstsektoren. Seniortiltak må være en reell lettelse i arbeidssituasjonen.

Seniorpolitiske tiltak må være slik at personalet sikres en verdig avslutning på sin yrkeskarriere.

De som omfattes av seniortiltak må få styrket innflytelse over tiltakets utforming og tilretteleggingen av arbeidsoppgavene. Det vil bli arbeidet for en ytterligere reduksjon av leseplikten for seniorer. Reduksjon i leseplikten må i sin helhet brukes til eget for- og etterarbeid.

Skolenes landsforbund vil aktivt motarbeide forslag om å fjerne (eller svekke rettighetene knyttet til) den ekstra ferieuken for arbeidstakere over 60 år.

Skolenes landsforbund arbeider for:

- at lærere skal få 6 % redusert undervisning fra året de fyller 55 år.
- at reduksjon i undervisningsplikt for seniorer styrkes ytterligere med 5 % etter fylte 62 år.

Pensjon

AFP må videreføres som en reell tidligpensjon.

Folketrygden, AFP og tjenestepensjonsordningene skal sikre det økonomiske grunnlaget for en trygg og verdig alderdom slik at pensjonen utgjør minst 2/3 av inntekt. Bruttogarantien i offentlig pensjon må holdes fast og samordningsfordelene videreføres. Opptjent offentlig pensjon må sikres når de som tidligere har vært offentlig ansatte skilles ut i foretak. Nedreguleringen på 0,75 % av alderspensjon under utbetaling må fjernes.

Uførepensjon må fortsatt beregnes etter samme prinsipper som øvrige pensjonsordninger.

Levealdersjusteringen i uførepensjonen må fjernes og opptjening regnes til fylte 67 år.

Skolenes landsforbund vil bekjempe privatisering av offentlige tjenestepensjoner.

Skolenes landsforbund arbeider for:

- å bevare og forbedre adgangen til avtalefestet pensjon.
- at pensjonsrettighetene til medlemmer med kort botid i Norge må styrkes.
- at studier skal gi grunnlag for pensjonsopptjening.

Trafikkskolebransjen

I trafikkskolebransjen er det ikke tariffavtaler. Skolene har ingen arbeidsgiverorganisasjon, men de fleste er medlemmer i interesseorganisasjonene Norges Trafikkskoleforbund og Trafikkforum. Kontrakter balanserer hårfint med arbeidsmiljøloven.

En landsdekkende tariffavtale som Norges Trafikkskoleforbund og Trafikkforum kan stille seg bak er en god start i trafikkskolebransjen.

Skolenes landsforbund arbeider for:

- oppretting av tariffavtaler.
- å få til en landsdekkende tariffavtale som interesseorganisasjonene stiller seg bak.